

A. J.

Belgijski Ośrodek Narodowy Historii Nauki

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 5/1, 162-163

1960

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

**Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach
dozwolonego użytku.**

KRONIKA ZAGRANICZNA

Stany Zjednoczone

MEDAL G. SARTONA

W r. 1955 Towarzystwo Historii Nauki w Stanach Zjednoczonych postanowiło przyznawać corocznie medal imienia George'a Sartona za wybitne prace naukowe z zakresu historii nauki. Medal ten otrzymali dotychczas: w 1956 r. — prof. Ch. Singer i pani D. Waley Singer, w 1957 r. — prof. L. Thorndycke, w 1958 r. — prof. J. Fulton i w 1959 r. — prof. A. Koyré.

A. J.

Francja

WYSTAWA Z OKAZJI XIV TYGODNIA LABORATORIUM

Z okazji 25 rocznicy swego utworzenia Wyższa Szkoła Techniki Laboratoryjnej poświęciła w czerwcu 1959 r. część swej dorocznej wystawy retrospektywnemu zilustrowaniu wkładu, jaki wniosło do nauki i techniki we Francji 25-lecie 1789—1815. Wykorzystano przy tym liczne publiczne i prywatne zbiory narzędzi naukowych i dokumentów (m. in. zbiory dyrektora Szkoły dr inż. M. J. Laissus, aktywnego członka grupy francuskich historyków nauki), by uzyskać możliwie pełny obraz okresu w dużej mierze decydującego dla późniejszego życia naukowego Francji.

Warto wymienić tytuły kilku działów wystawy: środowisko rewolucyjne (eksponuje się tu m. in. kalendarze, zegarki i zegary ilustrujące, często w sposób naiwny, powstawanie nowej epoki); instrumenty naukowe XVIII w. (we Francji noszą one jeszcze cechy okresu rzemieślniczego); Instytut Narodowy Francuski (będący kolejnym ogniwem Królewskiej Akademii Nauk); Szkoła Normalna; Szkoły centralne i instytucje nauczania ogólnego; Szkoła Politechniczna; Muzeum Narodowe Historii Naturalnej; Konserwatorium Sztuk i Rzemiosł; Patenty na wynalazki; Tow. Opieki nad Przemysłem Narodowym; instrumenty naukowe z początków XIX w.; dziesiętny system metryczny i biuro miar długości.

A. J.

Belgia

BELGIJSKI OŚRODEK NARODOWY HISTORII NAUKI

Belgijski Ośrodek Narodowy Historii Nauki powołany został do życia w 1957 r. a w kwietniu 1958 r. zatwierdzony jako stowarzyszenie przez Min. Oświaty Publicznej, które go subwencjonuje. Celem jego działania jest popieranie badań w dziedzinie historii nauki.

Ośrodek rozpoczął swą działalność od inwentaryzacji rękopisów interesujących historyków nauki w Belgijskiej Bibliotece Królewskiej oraz inwentaryzacji przyrządów naukowych znajdujących się w Belgii.

W wyniku dotychczasowych prac nad inwentarzem manuskryptów powstała kartoteka, która objęła następujące dziedziny nauki: geografii, alchemię, astronomię, biografii, architekturę, medycynę, sztukę wojenną, muzykę, fizykę, nauki przyrodnicze, chemię i matematykę. Prace te muszą być uzgodnione z wynikami uzyskanymi przez Ośrodek Narodowy Archeologii i Historii Książki i uzupełnione jego materiałami. Podobna kartoteka manuskryptów z zakresu historii nauki opracowywana jest również w Bibliotece Uniwersyteckiej w Leodium.

Wszystkie te prace rozłożone na wiele lat mają na celu opracowanie zbiorczego katalogu wszystkich manuskryptów interesujących historię nauki a przechowywanych w Belgii. Przy tej okazji Ośrodek zwraca uwagę badaczy z zakresu historii nauki na zbiór dokumentów, głównie korespondencji, zgromadzony przez Fundację Quetelet, a zawierający bardzo ciekawe materiały do rozwoju nauki w XIX w. nie tylko w Belgii ale i w innych krajach.

Prace nad inwentarzem zabytkowym instrumentów naukowych przechowywanych w Belgii w muzeach i kolekcjach prywatnych rozpoczęto już w 1939 r. z inicjatywy Narodowego Belgijskiego Komitetu Historii Nauki. Posłużono się tu ogólnym inwentarzem dóbr kultury, sporządzonym na zlecenie rządu belgijskiego w okresie międzywojennym i na jego podstawie sporządza się przy pomocy specjalisty inwentarz instrumentów naukowych.

Na marginesie tego problemu stwierdzić można, że Belgia nie przykładła dawniej należytej wagi do konserwacji instrumentów i narzędzi naukowych, jak to widać z historii Muzeum Przemysłu. Muzeum to zostało utworzone w 1826 r. przez króla Holandii dla opieki nad bardzo poważnymi zbiorami instrumentów naukowych zgromadzonych przez J. H. Onderdewijngaart-Canziusa, urodzonego w 1771 r. w Delft, notariusza i przyrodnika-amatora. W 1829 r. dołączono do tej kolekcji bogate zbiory gabinetu fizycznego z fundacji van Rensvoude z Hagi.

Muzeum Przemysłu zostało w r. 1886 przeniesione z pałacu Karola Lotaryńskiego do Pałacu Południowego, gdzie spłonęło w czasie pożaru w 1887 r.; brak jest wiadomości, co się stało z jego eksponatami. W 1846 r. Mailly, sekretarz Komisji administrującej muzeum wydał katalog zawierający 2390 pozycji, z których dziś udało się odnaleźć i zidentyfikować 16 sztuk rozproszonych po całym kraju (Obserwatorium, Muzeum Sztuk i Rzemiosł w Brukseli, Uniwersytet w Leodium itd.). By dać pojęcie o wartości zaginionych obiektów, trzeba wspomnieć, że trzy planetaria (złożone przez Obserwatorium w Muzeum Pięćdziesięciolecia) i 3 soczewki przypisane Huygensowi (znajdujące się w Obserwatorium) mają wartość sprzedażną dochodzącą dziś do setek tysięcy franków.

Obecne prace inwentaryzacyjne pozwalają na odszukanie wielu starych instrumentów naukowych zagranicznych i krajowych przechowywanych często w niekorzystnych warunkach i na skutek tego skazanych na zagładę.